

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

КОМПОЗИЦІЯ, РИСУНОК, ПЕРСПЕКТИВА

Лабораторний практикум
для студентів спеціальності 186
«Видавництво та поліграфія»

Київ 2020

УДК

Укладачі: Денисенко С.М.

Затверджено науково-методично-редакційною радою національного авіаційного університету (протокол № _____ від «_____» _____ 2020 р.)

Композиція, рисунок, перспектива: Лабораторний практикум.
Уклад.: Денисенко С.М. – К.: НАУ, 2020. – 48 с.

Містить загальні рекомендації до виконання лабораторних робіт із врахуванням кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Для студентів спеціальності 186 «Видавництво та поліграфія»

ББК

© Денисенко С.М.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ, РИСУНКУ, ПЕРСПЕКТИВИ	5
Лабораторна робота № 1. Творчість і сприйняття зорової інформації.....	5
Лабораторна робота № 2. Виразальні засоби рисунку. Лінія. Крапка. Штрих.....	8
Лабораторна робота № 3. Виразальні засоби рисунку. Пляма. Силует..	11
Лабораторна робота № 4. Вправи на асоціативне уявлення.	15
Лабораторна робота № 5. Побудова симетричної та асиметричної, статичної та динамічної композицій. Застосування прийомів врівноваження композиції.	17
Лабораторна робота № 6. Побудова образних композицій на основі обведення кисті руки, на основі графічного зображення літери «Я».	21
Лабораторна робота № 7. Побудова образних композицій з використанням шрифтів.	23
Лабораторна робота № 8. Застосування прийомів та засобів композиції при створенні колажу.	26

ВСТУП

Основною метою викладання дисципліни «Композиція, рисунок, перспектива» є ознайомлення студентів з категоріями, засобами та етапами побудови різних видів композицій, з метою їх застосування у фаховій роботі.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Композиція, рисунок, перспектива» є: розвиток у студентів композиційного мислення; формування основ естетичного смаку та виховання у студентів культури сприйняття форми об'єктів та дизайнерських концепцій; засвоєння основних категорій та засобів композиції; застосування теоретичних знань та практичних навичок в моделюванні площинних, об'ємних та просторових об'єктів.

Курс «Композиція, рисунок, перспектива» складається з одного модуля, що викладаються протягом одного семестру. Загальна кількість годин за навчальним планом 135 год.

МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ, РИСУНКУ, ПЕРСПЕКТИВИ

Лабораторна робота № 1.

Тема: Творчість і сприйняття зорової інформації.

Мета і основні завдання роботи: ознайомити студентів з різними видами оптичних ілюзій та роллю, яку вони відіграють у графічному мистецтві та проектуванні поліграфічних видань; навчитися працювати із зображувальними інструментами.

Основні теоретичні відомості

Будь-який вид творчості спрямований на людину. Тому при створенні об'єктів дизайну чи мистецтва обов'язково потрібно враховувати закономірності сприйняття людиною навколишнього середовища. Особливий інтерес викликають зорові ілюзії. Адже людина сприймає світ не як фотоапарат, точно фіксуючи предмети, при їх безпосередньому спостереженні.

Сприйняття кожного предмета – це складний процес, що триває долі секунд та потребує великої кількості свідомих і несвідомих мисленневих операцій.

Оптичні ілюзії пов'язані зі спотвореним зоровим сприйняттям величини фігури, тіла, довжини ліній, переоцінкою розмірів гострих кутів, враженням деформації паралельних ліній, їх вигину, переоцінкою вертикальних розмірів в порівнянні з горизонтальними і т.д.

В художній практиці і дизайні автори свідомо використовують явища оптичних ілюзій і коригують їх дію з метою:

- привертання та утримання уваги,
- послідовного розкриття змісту,
- впливу на спостерігача на рівні сприйняття,
- об'ємного сприйняття зображення на площині.

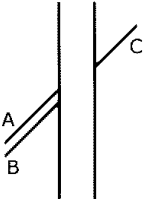
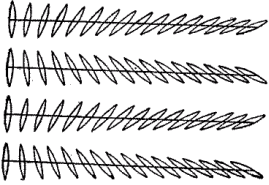
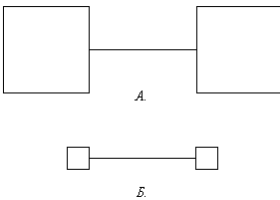
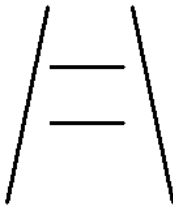
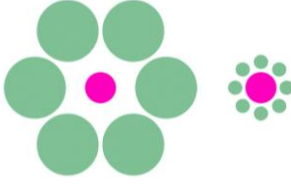
Обладнання та матеріали: ватман (формат А4), олівець КОН-І-NOOR 4Н-3В, туш, фломастер.

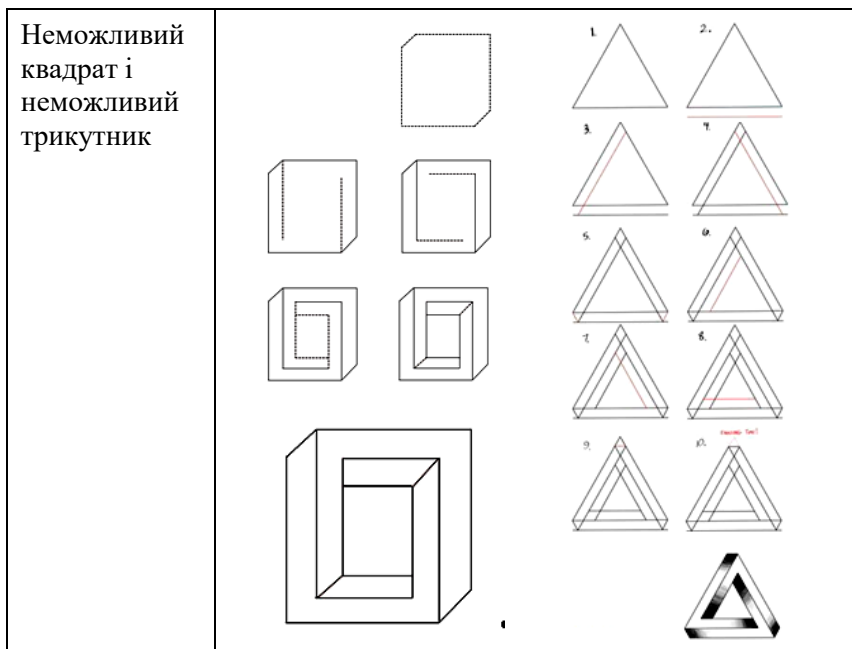
Порядок виконання роботи

Практична перевірка оптичних ілюзій.

1. Перевірити можливості помилкового сприйняття, зобразивши зорові ілюзії, наведені у табл.1.

Приклади зорових ілюзій

Ілюзія Поггендорфа		Якщо проводити лінію з точки С, то здається, що вона проходить до точки А, а насправді до точки В
Паралельні лінії		Горизонтальні лінії здаються похилими, а насправді вони рівні.
Ілюзія Болдуїна		Лінії А і Б рівні, хоча лінія Б здається довшою
Ілюзія залізної дороги		Верхня горизонтальна лінія здається довшою, хоча насправді вони рівні
Ілюзія Еббінгауза-Тітченера		Круги всередині однакового розміру, хоча круг, який оточений маленькими кругами здається більшим.

2. Створити ескіз поліграфічного видання (логотип, плакат, реклама), із використанням зорових ілюзій.

Оформлення результатів роботи

Протокол з результатами роботи повинен містити титульний лист, назву і мету роботи, виконане завдання, відповіді на запитання та висновки з вивченого матеріалу.

Контрольні запитання

1. Роль сприйняття у мистецтві.
2. Можливості використання ілюзій у мистецтві і дизайні.
3. Підґрунтя зорових ілюзій.

Лабораторна робота № 2

Тема: Виразальні засоби рисунку. Лінія. Крапка. Штрих.

Мета і основні завдання роботи: навчити студентів свідомо користуватися виразними можливостями лінії, крапки та штриху.

Основні теоретичні відомості

Лінія – один з основних засобів образотворчого мистецтва. Лінією користуються і в малюнку, і в миттєвих начерках, і в ескізах композицій. Контурна лінія утворює форму предмета. Лінійний малюнок може передати враження обсягу предмета. Навіть незакінчена, вона здатна виконувати одночасно кілька функцій: відмежовувати форму, компоновати зображення, визначати характер руху всієї форми, її пропорції і т.д.

Крапка – вихідне поняття геометрії, що не має виміру. Запис (слід) крапки на площині або на поверхні об'ємної фігури дає малювальну крапку. Вона може набувати різних форм: бути правильною (геометричною), неправильною (біологічною), малою, великою, темною або світлою. Її можна намалювати як плоску, увігнуту або опуклу. Вона може також з'явитися в трьох вимірах.

Крапка володіє широкими можливостями в побудові композиції. Одним із жанрів мистецтва, основанийого на використанні крапки є пуантилізм. Пуантилізм – стиль письма в живописі, що використовує чисті, не змішувані на палітрі фарби, що наносяться дрібними мазками прямокутної або круглої форми. Змішання кольорів з утворенням відтінків відбувається на етапі сприйняття картини глядачем з дальньої відстані або в зменшеному вигляді.

Штрих. Тональний рисунок пов'язаний з тональним масштабом, який дозволяє пов'язати на папері усі тони в єдине ціле, як вони пов'язані у природі. Для цього треба знайти загальну міру підсилення або послаблення тонів у рисунку. Тон передає стан мальовничого середовища й силу темного, і світлого. У тональному рисунку користуються не лінією креслення, а штрихом. Розмір тонального масштабу визначається з одного боку найсвітлішою плямою (папір) з іншого боку – темною, у залежності від характеру матеріалу (олівець, вугілля).

Вимоги до штрихування: між проведеними лініями обов'язково залишаються просвіти, у якісного штрихування будь-якого фрагмента приблизно однакова довжина штрихів, відстань між

ними і нахил, штрихи чіткі, рівні, без заокруглень.

Обладнання та матеріали: формат А4 ватман, олівець КОН-І-NOOR 4Н-3В, туш, фломастер, кулькова ручка..

Порядок виконання роботи

1. Створити таблицю лінійних побудов, з метою найбільш яскравого розкриття характеру ліній (рис. 1.)

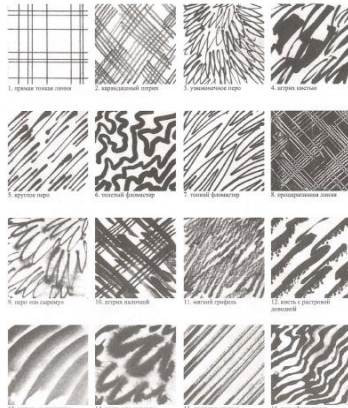

Рис. 1. Приклади лінійних побудов

2. Здійснити композиційні побудови, що гармонійно поєднували б лінійні форми. При побудові можливе просторове зображення геометричних фігур за допомогою стоншення чи потовщення ліній або їх тонального моделювання, переплетення фігур, їх накладення один на одного, розташування під кутом до глядача, переходу контурної форми в силуетну форму і т. д. (рис. 2).

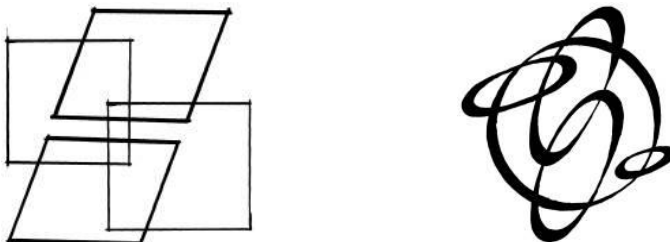

Рис. 2. Приклади побудови лінійної композиції

3. Скласти регулярні ряди з крапок, потім, змінюючи відстані між крапками, міняти характер руху, ритм.

4. Побудувати графічну композицію на основі художньо-виразних можливостей крапки: 1. оцінити зображення або задум, визначите форму і розташування об'єктів; 2. обрати інструмент, що дозволить намалювати крапки потрібного розміру; 3. визначити щільність малювання, створюючи різні відтінки сірого, наносячи різну кількість крапок; 4. визначити початкову точку рисунока (найкраще обрати найтемніше місце зображення); 5. почати розставляти крапки, бережно піднімаючи і натискаючи ручкою на папері; 6. додати деталі (скільки основні об'єкти починають поступово вимальовуватися, можна додати маленькі крапки для створення ліній і форм).

5. Створити шкалу тональних градацій (не менше шести) від чорного до білого. Градації створювати згущенням штрихотону (рис.3).

Рис. 3. Приклад тонових переходів

6. Побудувати таблицю. Заповнити клітинки штрихуванням, досягаючи оригінальних рішень (рис. 4).

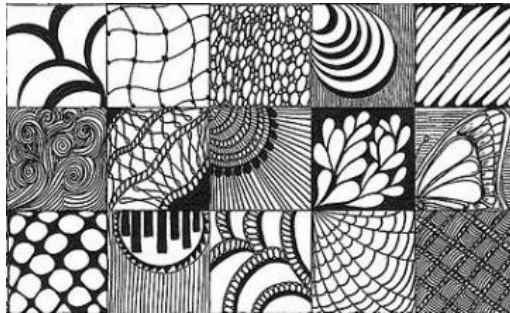

Рис. 4. Приклад штрихових побудов

Оформлення результатів роботи

Протокол з результатами роботи повинен містити титульний лист, назву і мету роботи, завдання, скріншоти його виконання, відповіді на запитання та висновки з вивченого матеріалу.

Контрольні запитання

1. Роль лінії у мистецтві.
2. Чим відрізняється лінія креслення від штрихування?
3. Що таке штрихове тонування?
4. Крапка і її виразні можливості.
5. Роль крапки в побудові композиції.
6. Що таке штрихове тонування? Навести приклади творів мистецтва, виконані штрихуванням.
7. Створити рисований прототип логотипу засобом штрихування.

Лабораторна робота № 3.

Тема: Виразальні засоби рисунку. Пляма. Силует.

Мета і основні завдання роботи: навчити студентів свідомо користуватися зображальними можливостями плями та створювати силуетні рисунки.

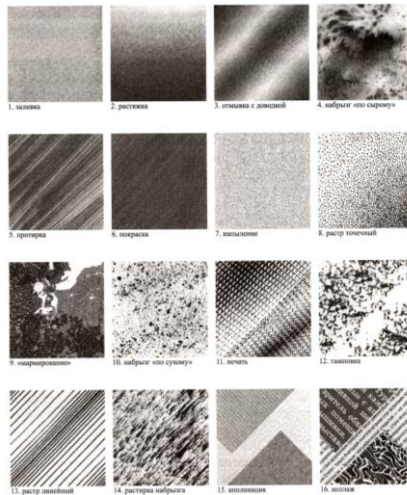
Основні теоретичні відомості

Пляма – це зображувальний слід на поверхні площини або об'єму, містить в собі точку, лінію, тон, колір. Плямою може бути художній мазок, лінія, штрихування, відбиток і т.д.

На відміну від точки і лінії, пляма, як правило, заповнює більшу частину графічної площини. З використанням плями значно розширюється палітра засобів побудови графічної композиції. У цю палітру включаються і ті численні і різноманітні форми тонової графіки, які виходять при використанні настільки ж численних і різноманітних прийомів її розробки. Основні види цих форм представлені в табл. 2. Кожна така форма має свої специфічні композиційно-художні властивості. «Заливка», наприклад, дає рівну, тонову поверхню. «Відмивання» характеризується плавним переходом від світлого тону до темного і назад, «розмивання» – м'якими затіканнями і т.д.

Таблиця 2.

Основні види тональних графічних форм
1-8 – «м'які тональні форми», 9-16 – «жорсткі» тональні форми

Пляма (тональна і колірна) має велике значення як в начерках і замальовках, так і в роботі над ескізами композиції. Необхідність застосування тональної плями в якості графічного засобу виникає головним чином при вирішенні таких завдань композиції: для виявлення або підкреслення об'ємності форми, для передачі її освітленості, для показу сили тону в забарвленні форми, фактури її поверхні з метою передачі глибини простору, що оточує об'ємну форму.

Тональна пляма завжди робиться на тлі більш світлому, ніж вона сама, інакше пляма не буде «читатися».

Плями можуть бути нескінченно різними: великими і маленькими, округлими і протяжними. Вони то, згинаючись, перетікають одна в одну, а то ясно і твердо окреслені. Навіть якщо око не знаходить в плямі знайомих обрисів, то ми можемо пов'язати форму плями з певними відчуттями. Наприклад, ми можемо сказати, спокійна це пляма чи рухома, агресивна чи доброзичлива, ніжно-витончена чи монументально-масивна (рис. 5).

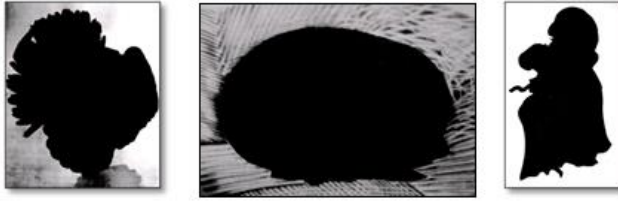

Рис. 5. Види плям

Відповідне поєднання кількох плям може створити враження нового цілісного малюнка (рис. 6).

Рис. 6. Утворення зображення поєднанням плям

Силует – це площинне однотонне зображення будь-якого об'єкта. Силует є комбінацією лінії і плями, але в основному він проявляє себе як темна пляма на світлому фоні. Краса і граціозність контурів силуету можуть надати композиції неповторність і якусь чарівну індивідуальність

Силует, як прийом, використовується в різних декоративних композиціях: імприматура (підбір кольорового фону), вітраж (контур, обведення), колаж, аплікація, оверлеппінг, членування площини на частини, монотипія, мозаїка.

Силуетний живопис будується в трьох діапазонах – темний, середній, світлий. Силуетне зображення двовимірне, дуже умовне і лаконічне.

Зазвичай силуети малюють тушшю на світлому тлі, або на чорному тлі білилами, або вирізують з темного або світлого паперу фігуру, і приклеюють на лист іншого тону. На рис. 7. представлено приклади силуетних рисунків.

Рис. 7. Приклади силуетних рисунків

Обладнання та матеріали: формат А4 ватман, олівець КОН-I-NOOR 4Н-3В, туш, чорнила, папір чорного кольору.

Порядок виконання роботи

1. Створити чотири види плям різних тональних графічних форм (за табл. 2).

2. Створити цілісне зображення, шляхом поєднання кількох плям: 1. розбриzkати чорнилом на папір – виходять випадкові плями; 2. прибрати надлишки чорнила, промокаючи їх іншим листом паперу; 3. бризки чорнила складають основу задуманого зображення; 4. домалювати плями, щоб утворився малюнок.

3. Створити силуетні малюнки впізнаних предметів на світлому і темному фоні.

4. Створити ескіз логотипу на основі силуетного рисунку.

Оформлення результатів роботи

Протокол з результатами роботи повинен містити титульний лист, назву і мету роботи, виконане завдання, відповіді на запитання та висновки з вивченого матеріалу.

Контрольні запитання

1. Роль плями у мистецтві.
2. Чим відрізняється пляма від силуету.
3. Техніки створення рисунку плямами.
4. Роль силуету у мистецтві.
5. Техніки створення силуетного рисунку.

Лабораторна робота № 4

Тема: Вправи на асоціативне уявлення.

Мета і основні завдання роботи: навчити студентів визначати пізнавальні завдання композиції, її окремі закономірності, прагнення виражати її емоційно-образний бік.

Основні теоретичні відомості

Абстрагування – відособлена форма пізнання, основана на уявному відволікання від безлічі сторін, властивостей, ознак і зв'язків окремого предмету, явища або події та уявного виділення окремих або більш загальних, основних, істотних сторін властивостей і ознак предмету вивчення. Асоціативна композиція будується на суб'єктивних відчуттях за подібністю або контрастом до об'єктивних речей та явищ.

Асоціативність і абстрагування дозволяє образно уявити узагальнений емоційний стан, де реальне явище заміщається ідеалізованою схемою шляхом сполучення, поєднання відчуттів, сприйняття, почуттів і уявлень.

Асоціативність і абстрагування дозволяє образно уявити узагальнений емоційний стан, де реальне явище заміщається ідеалізованою схемою шляхом сполучення, поєднання відчуттів, сприйняття, почуттів і уявлень.

Обладнання та матеріали: формат А4 ватман, олівець КОН-І-NOOR 4Н-3В, туш, чорнила, фарби.

Порядок виконання роботи

1. Виразити окремою лінією, формою (прямою), текстурою (площиною), і кольором ряд абстрактних ознак або понять, наприклад: твердий, м'який, гострий, шорсткий, сильний, слабкий, щасливий, сумний. Заповнити пропоновану таблицю та обґрунтувати пропоновані рішення (табл. 3)

Таблиця 3.

Вправа на художнє вирішення абстрактних понять

	Лінія	Форма	Матеріал	Колір
Тихий				
Голосний				
Веселий				
Сумний				
Важкий				
Легкий				
Колючий				

2. Побудувати образні кольорові композиції «Пори року». Зробити аналіз, які асоціації, настрої викликає кожна пора року, які пори року контрастні один до одного, через які елементи, форми, колір, можна було б це виявити. Передати образ пори року, власне ставлення, бачення, почуття до нього. Етапи виконання: 1. подумки скласти уявлення про композицію (художній задум); 2. Створити варіанти, обрати найкращий і далі його розроблювати; 3. при роботі необхідно досягнути якомога більше самостійних рішень, які обумовлені індивідуальними здібностями, ступенем розвитку уяви та інтуїції, нешаблонність мислення, кмітливостю. Завдання передбачає виявлення творчої індивідуальності студента (автора). При виконанні роботи можна використати пропоновані шаблони (рис. 8)

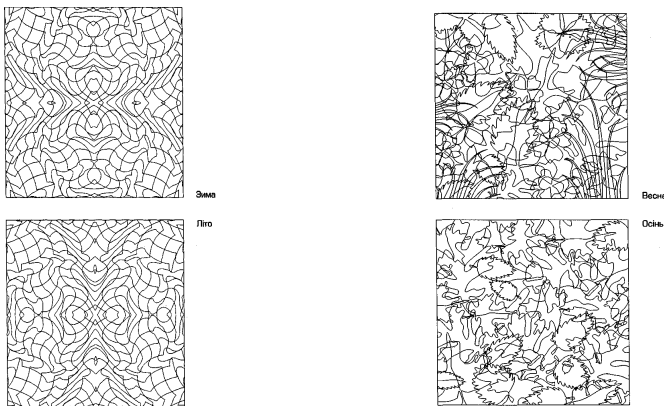

Рис. 8. Шаблони для побудови образних композицій «Пори року»

Оформлення результатів роботи

Протокол з результатами роботи повинен містити титульний лист, назву і мету роботи, виконані завдання, відповіді на запитання та висновки з вивченого матеріалу.

Контрольні запитання

1. Якими засобами можна створити текстуру?
2. Які види ліній та форм Ви знаєте?
3. Що таке теплі і холодні кольори?
4. Які засоби побудови композиції треба знати, щоб створити контрастні композиції?

Лабораторна робота № 5

Тема: Побудова симетричної та асиметричної, статичної та динамічної композицій. Застосування прийомів врівноваження композиції.

Мета і основні завдання роботи: засвоїти принципи побудови симетричних, асиметричних, статичних, динамічних, врівноважених композиційних побудов.

Основні теоретичні відомості

Між асиметрією і симетрією існує принципова різниця. У асиметричній композиції принцип організації виявляється не настільки наочно, як у симетричній, її гармонія будується на складних відношеннях багатьох закономірностей, оскільки елементи форми не зв'язуються віссю симетрії. Симетрична форма сприймається легко і майже відразу, а гармонія асиметричної – розкривається поступово.

Асиметрія – це сполучення і розташування елементів, при якому вісь чи площина симетрії відсутня.

Статичність – підкреслене вираження стану рівноваги, спокою, стійкості форми в усьому її устрої, в геометричній її основі. Така форма не настільки ефектна, як форма динамічна. У поняття статичності укладається, як щось обов'язкове, важкість і нехиткість форми, загальна велика її маса. У статичних предметах, формах, площинних композиціях є явний або умовний центр (вісь), який і є

головним засобом її організації. Явний центр існує, коли композиція симетрична, причому симетрія є одним з головних засобів досягнення статичності. Про умовний центр можна говорити, коли композиція асиметрична, однак збалансована відносно якої-небудь точки або осі.

Динамічність. На протилежність статичності, динамічність – це зорове сприйняття руху, стрімкості форми. Динамічною називають таку форму, яка активно однобічно спрямована, ніби втручається у простір. Динамічність робить форму активною, помітною, виділяючи її серед інших, і для багатьох художників є найбільш доступним засобом досягнення образності. Динамічність, дійсно, активний композиційний засіб, але пристосувати цю закономірність необхідно тоді, коли це виправдано і доречно.

Рівновага – це такий стан форми, при якому всі елементи збалансовані між собою. Композиційна рівновага не означає простої рівності величин. Вона залежить від розподілу основних мас композиції відносно її центру і, таким чином, пов'язана з характером організації простору, пропорціями, розташуванням головної (якщо вона є) і другорядних осей, пластикою форми, колірними і тональними відносинами окремих частин між собою і з цілим.

Композиційна рівновага по-різному проявляється в симетричних і асиметричних формах. Симетрію нерідко трактують як синонім рівноваги, вважаючи, що симетрична форма завжди композиційно врівноважена. Це невірно – симетрія ще не гарантує композиційної врівноваженості. В результаті диспропорції частин і цілого, їх явної несомасштабності навіть симетрична форма стає візуально невірноваженою. Але немає сумніву, що композиційна рівновага симетричної форми досягається значно простішими засобами, ніж форми асиметричної, так як наявність осі симетрії вже створює передумови композиційної рівноваги.

Обладнання та матеріали: формат А4 ватман, кольорові олівці, чорна туш, гуаш, засоби комп'ютерної техніки, Photoshop.

Порядок виконання роботи

Завдання на побудову симетричних і асиметричних композицій.

1. Способом формалізації явно симетричної і явно асиметричної картини, створити симетричні і асиметричні композиції з геометричних фігур. На одному аркуші паперу аналог і його

геометризоване зображення повинні мати явно симетричну будову, на іншому – явно асиметричну.

Слід звернути увагу на компонування аркуша: розмір зображень та їх розташування відносно один одного і цілого формату. У зв'язку з цим роботу над завданням краще почати з ескізування. Коли буде відпрацьовані остаточні варіанти зображень у необхідному масштабі, перенести їх на основний аркуш паперу і виконати, використовуючи при цьому необхідні інструменти (перо, пензель, рейсфедер, рапідограф, лінійку, циркуль та інше) і матеріал (гуаш, туш) (рис. 9-10).

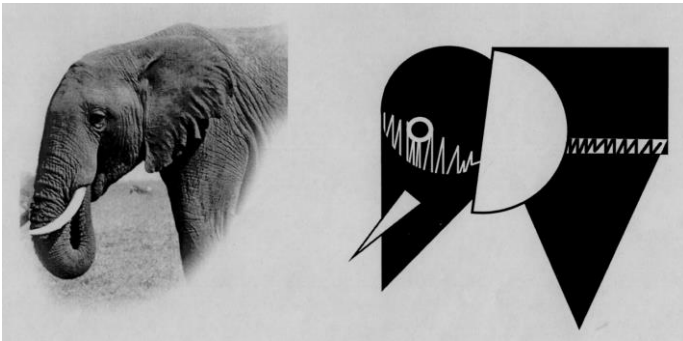

Рис. 9. Асиметрія. Н. Соколова

Рис. 10. Симетрія. Н. Соколова

2. Створити макет асиметричної обкладинки книги.

Завдання на побудову статичних і динамічних композицій.

1. Побудувати статичну та динамічну композиції з простих геометричних фігур. При побудові композицій бажано використовувати не більше 6-7 фігур. Використовувати можна як однотипні, так і різні фігури у різноманітних сполученнях. Крім

чорного забарвлення, можливе застосування у фігурах контуру різної товщини, растрового фарбування. Геометричні фігури у накладках і перехрещеннях повинні чітко проглядатися, у місцях їх перехрещення забарвлення змінюється на протилежне (рис. 11).

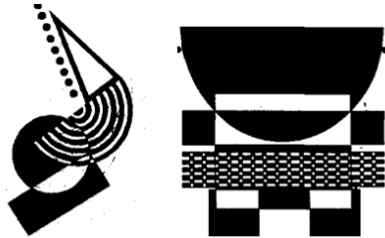

Рис. 11. Приклади статичної і динамічної композиції

2. Створити макет динамічної обкладинки журналу.

Завдання на побудову врівноваженої і неврівноваженої композицій.

1. Із використанням 4-5 геометричних фігур довільних розмірів, наприклад два прямокутника, коло, трикутник (можна і інші фігури) здійснити їх графічне розміщення на аркуші паперу так, щоб візуально сприймалася композиційна рівновага. Розміщувати фігури бажано компактно.

2. Створити макети врівноваженого розташування 9 фотографій різного розміру на розвороті журналу.

Оформлення результатів роботи

Протокол з результатами роботи повинен містити титульний лист, назву і мету роботи, виконані завдання, скріншоти його виконання, відповіді на запитання та висновки з вивченого матеріалу.

Контрольні запитання

1. Що таке симетрія, які існують види симетрії?
2. Яка існує принципова різниця між симетрією і асиметрією?
3. Яка головна основна асиметричної форми?
4. Які існують закономірності, що лежать в основі гармонії асиметричної форми?
5. Що таке рівновага? Особливості врівноваження симетричних і асиметричних композицій.

Лабораторна робота № 6

Тема: Побудова образних композицій на основі обведення кисті руки, на основі графічного зображення літери «Я».

Мета і основні завдання роботи: вдосконалити вміння з побудови образних композицій.

Основні теоретичні відомості

Гармонійну єдність композиції забезпечує образність, і перше враження від композиції створюється перш за все образністю. Вона не забезпечується лише звичайними, «класичними» засобами композиції (пропорціями або ритмом, контрастом або динамікою та ін.). Досягнення образності залежить від уміння автора передати певний емоційний стан, характерний психологічний настрій. Виразність у сфері емоційного впливу має безпосереднє відношення до образності. Образність характеризується і авторською відповіддю на поставлене естетичне завдання. Відомо, наприклад, що, виходячи з одного і того ж завдання різні автори дають різні пропозиції.

При роботі над першою серією завдань необхідно досягти якомога більше самостійних рішень, які обумовлені індивідуальними здібностями, ступенем розвитку уяви та інтуїції, мислення, кмітливості.

У процесі роботи над завданням набуваються такі навички та вміння:

- оперування уявленнями та вміння виражати їх графічно;
- прищеплення навичок широкого діапазону пошукових дій на початкових стадіях ескізування;
- знайомство і отримання навичок роботи з графічними інструментами;
- формування постійної необхідності міркувати, уміння аналізувати пропозиції та критично вибирати з ескізів оптимальний варіант;
- уміння відпрацьовувати оптимальний варіант без втрати образності відповідно до поставленого завдання;
- отримання навичок роботи у невеликому форматі з дрібними елементами.

Обладнання та матеріали: формат А4 ватман, кольорові олівці, чорна туш, гуаш.

Порядок виконання роботи

Завдання на побудову графічної образної композиції на основі обведення кисті руки.

На перших етапах ескізування автор подумки складає уявлення про композицію, що є художнім засобом. Вона проходить стадії визрівання, уточнення, фіксації у матеріалі, розвивається у конкуруючому порівнянні з іншими варіантами і у закінченому вигляді постає як авторське трактування художньо-образного рішення даної теми, що завжди несе відбиток творчої індивідуальності автора. На заданому форматі паперу розміщати для обводу кисть руки і п'ять пальців можна в будь-яких положеннях, крім згинів і накладок.

Початкова лінія повинна явно проглядатися у композиції, хоча образи можна створювати, використовуючи як внутрішній простір площини обводу, так і зовнішній.

1. На основі лінії обведення власної кисті руки створити графічну композицію, перетворивши початкову лінію в один чи декілька образів на вільну тему. Приклад виконання завдання дивись на рис. 12.

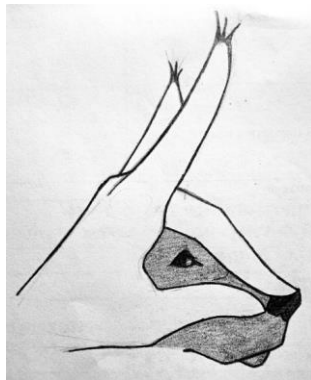

Рис. 12. Приклади образної композиції

Завдання на побудову графічної образної композиції на основі літери «Я».

1. Створити образ на основі графічного зображення літери «Я», який розкрив би внутрішній світ автора. Приклад виконання

завдання можна побачити на рис. 13. При створенні образу потрібно слідкувати за тим, щоб не загубилася літера
2. Створити монограмму на основі літери власного імені.

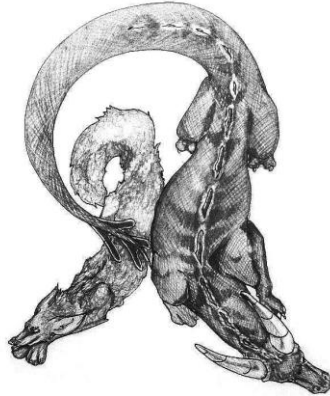

Рис. 13. Приклад образної композиції

Самостійно вивчити

1. Що таке образне рішення.
2. Образ у мистецтві.

Оформлення результатів роботи

Протокол з результатами роботи повинен містити титульний лист, назву і мету роботи, завдання, скріншоти його виконання, відповіді на запитання та висновки з вивченого матеріалу.

Контрольні питання

1. Якими художніми властивостями володіє шрифт?
2. Як можна використовувати шрифтові композиції для створення логотипів?
3. Як пов'язаний орнамент і шрифт?

Лабораторна робота № 7.

Тема: Побудова образних композицій з використанням шрифтів.

Мета і основні завдання роботи: розвиток фантазії та творчої уяви, оригінальності мислення.

Основні теоретичні відомості

Гармонійна композиція має багато специфічних властивостей і якостей, які характерні для високоорганізованої форми. Така композиція цілісна, всі її елементи:

- супідрядні, урівноважені;
- єдині за характером форми;
- пропорційні, масштабні.

Якщо у формі відсутній хоча б один елемент композиції, її гармонія порушується. Однак значення тієї чи іншої властивості композиції неоднакове для різних форм.

При виконання такої композиції рекомендується використувати пропоновану схему:

1. Пошуки у зарисовках реального образу тварини з характерними особливостями.

2. Переведення найбільш цікавого образу тварини на “мову” цифр шляхом підбору різноманітних за розмірами, формою, товщиною знаків.

3. Аналіз одержаних варіантів, відбір і визначення оптимального.

4. Робота над основним варіантом образу, уточнення положення, розмірів, товщин, забарвлення елементів зображення. Визначення розміру всього образу до заданого формату.

5. Точне й акуратне перенесення зображення на аркуш цупкого паперу. Формат 150x150мм можна легко намітити на аркуші більшого розміру (170x170) у зв'язку з тим, що при остаточному виконанні буде визначена зорова важкість або легкість усіх мас і плям, внаслідок чого може виникнути необхідність додавання з будь-якого боку зображення певної кількості білого тіла.

6. Акуратне виконання зображень тушшю або гуашшю: робиться обвідка різної товщини, заливання плямою або будь-яким растром (крапками, смугами, клітинками тощо).

7. Визначення зорової рівноваги маси зображення у відношенні до поля формату і обрізання його до необхідних розмірів.

8. Акуратне підчищення м'якою гумкою олівця (для тих, хто виконує роботу гуашшю, треба в гуаш додати клей ПВА).

Обладнання та матеріали: засоби комп'ютерної техніки, PhotoshopCS2, аркуш (150x150), чорна туш, гуаш.

Порядок виконання роботи

1. Створити образ тварини (або обличчя людини) з використанням цифр (бажано не більше 15). Цифри, що створюють образ, можуть розташовуватися у різних положеннях, дзеркальних відображеннях, різних розмірах, поворотах, але без перехрещення, накладок, та деформацій. Можливе застосування контуру, а при необхідності різноманітного забарвлення. Приклад шрифтової композиції показано на рис. 14).

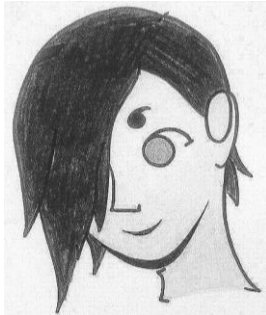

Рис. 14. Приклад виконання завдання

Самостійно вивчити

1. Вивчити основні засоби створення композиції.
2. Вивчити основні закони графіки

Оформлення результатів роботи

Протокол з результатами роботи повинен містити титульний лист, назву і мету роботи, завдання, скріншоти його виконання, відповіді на запитання та висновки з вивченого матеріалу.

Контрольні питання

1. Визначення образу в образотворчому мистецтві та поліграфії.
2. Які потрібно пройти етапи для створення образної композиції?
3. Чим характеризуються елементи композиції?
4. Де можливо використовувати дане завдання при роботі за фахом?

Лабораторна робота № 8

Тема: Застосування прийомів та засобів композиції при створенні колажу.

Мета і основні завдання роботи: розвиток фантазії та творчої уяви, оригінальності мислення.

Основні теоретичні відомості

Колаж – технічний прийом в образотворчому мистецтві, що полягає в створенні мальованих або графічних творів шляхом наклеювання на будь-яку основу предметів і матеріалів, що відрізняються від основи за кольором і фактурою. Колажем також називається твір, цілком виконане в цій техніці.

Колаж використовується головним чином для отримання ефекту несподіванки від поєднання різнорідних матеріалів, а також заради емоційної насиченості і гостроти твору.

Колаж може бути домальованим будь-якими іншими засобами – тушшю, аквареллю і т.д.

За видами, колажні рисунки можуть бути формальними, коли побудова здійснюється із використанням геометричних форм, окльору, тексту і ніякого смислового навантаження не перед і сюжетної композиціїється, і сюжетни, коли присутні персонажі, передаються події, ідеї та посили.

Рис. 15. Приклади формальної і сюжетної композиції колажного рисунку

Обладнання та матеріали: папір, туш, гуаш, олівці, фарби.

Порядок виконання роботи

Техніка створення колажу.

- Оберіть стиль колажу та продумайте тему.
 - Виберіть відповідну підкладку (папір, картон, тканина, газети, старі обкладинки книг, дерево, гладка кора, пластик і т.д.).
 - Зберіть матеріали для майбутнього колажу.
 - Складіть, поріжте або порвіть обраний матеріал на різні частини.
 - Складіть частини колажу та приклейте їх.
 - Доповніть створений колаж художніми засобами.
1. Створити формальний та сюжетний колажний рисунок з обов'язковими художніми елементами.

Самостійно вивчити

1. Вивчити основні засоби створення колажу.
2. Вивчити різні жанри колажу.

Оформлення результатів роботи

Протокол з результатами роботи повинен містити титульний лист, назву і мету роботи, завдання, скріншоти його виконання, відповіді на запитання та висновки з вивченого матеріалу.

Контрольні питання:

1. Що таке колаж?
2. Види колажу.
3. Техніка створення колажу.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Костенко Т.В. Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с.
2. Михайленко В.Є., Яковлев М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с.
3. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232с.
4. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.
5. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с.
6. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с.
7. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004
8. Гевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.192